

Predikatie over Mattheüs 5:20, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 7 september 1949 te Den Haag

Gezongen: Psalm 68:10.

Gelezen: Mattheüs 5.

Aan deze predikatie ging de bediening van de Heilige Doop vooraf.

Gezongen: Psalm 113:1 en 2.

Uw aandacht, mijn zeer geachte toehoorders, vragen wij voor het 20e vers van Mattheüs 5, waar de Heere Jezus zegt:

‘Want Ik zeg u: Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij dan der schriftgeleerden en der farizeeën, dat gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins zult ingaan.’

De woorden van onze tekst moeten wij in verband brengen met het 17e vers. Daar vinden wij: ‘Meent niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen om die te ontbinden, maar te vervullen.’ Is de Heere Jezus Christus niet gekomen om de Wet en de Profeten te ontbinden, maar te vervullen, dan is de gerechtigheid van de farizeeën en schriftgeleerden niet genoegzaam, want zij is niet in overeenstemming met de Wet en de Profeten.

‘Want Ik zeg u.’ Ik behoef u niet te vertellen Wie hier aan het woord is. En toch kent gij Hem niet, tenzij het Hem behaagt Zichzelf in u en aan u te openbaren.

‘Ik zeg u.’ Is het geen onbegrijpelijke zaak, geen wonder dat God in de hemel ons nog iets te zeggen heeft, dat Hij niet deze woorden sprak: ‘Ga heen en dien andere goden, want Ik zal u geen genade meer bewijzen’?

‘Ik zeg u.’ Zij stonden daar omheen. Welk een voorrecht, toehoorders, genoten deze mensen! Wat zijn ze gelukkig die het Woord horen en hetzelfde doen!

‘Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij dan der schriftgeleerden en der farizeeën.’ De schriftgeleerden waren mensen die geroepen waren om het volk onderwijs te geven in de wet. Zij behoorden tot de stam van Levi.

De farizeeën vormden een sekte. Zij hielden het er voor dat zij beter dan iemand in Israël de wet verstonden. Deze mensen, de farizeeën en schriftgeleerden, hadden hun gerechtigheid volgens de woorden van onze tekst. Maar deze gerechtigheid was een uitwendige. Zij zeiden – om dit met een enkel woord toe te lichten – dat men aalmoes geven moest. Maar het kwam er daarbij niet op aan uit welk beginsel en met welk doel men dit deed. Zij bestrafden doodslag, dieverij en vele andere grote en gruwelijke zonden. Maar zij lieten na te zeggen dat vooraf de boom goed gemaakt moet zijn, voordat er vruchten kunnen worden verwacht.

Zij hadden een gerechtigheid, zo zeiden wij. Maar deze gerechtigheid was uitwendig. Het ging buiten het hart om. Niet dat zij zich bewust waren dat zij huichelaars waren. Maar, toehoorders, zij kenden God niet en zij kenden ook zichzelf niet. Zij bleven bij de letter van de wet.

En nu zegt de Heere Jezus: *‘Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij dan der schriftgeleerden en der farizeeën.’* De gerechtigheid die overvloediger is dan die der schriftgeleerden en der farizeeën is de gerechtigheid van de Heere Jezus Zelf. Toen het ganse menselijke geslacht in Adam gezondigd had en verloren lag, heeft de Heere Jezus Christus in de uit ons aangenomen menselijke natuur door Zijn gehoorzaam lijden en sterven een gerechtigheid verworven die de Wet Gods in allen dele gelijk is. Deze gerechtigheid bestaat, wanneer wij ons zo mogen uitdrukken, uit drie delen: uit Zijn heilige ontvangenis en geboorte, uit Zijn gehoorzaam leven hier op aarde, uit Zijn lijden en sterven aan het kruis. Deze gerechtigheid is overvloediger dan die der farizeeën en schriftgeleerden.

En zij moet de ónze zijn! *‘Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij dan der schriftgeleerden en der farizeeën, gij zult in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.’* Maar hoe wordt deze gerechtigheid de onze? Zij wordt ons aangeboden. In de rechte prediking geschiedt een aanbod van de gerechtigheid van Christus en van de barmhartigheid des Vaders in de Zoon van Gods eeuwige liefde. Waar waarachtig geloof is, hoe klein, hoe zwak ook, daar wordt deze gerechtigheid aangenomen. Verstaat gij iets van deze zaak? En zoudt gij van uw binnenste af het aannemen van de gerechtigheid van Christus kunnen verklaren?

Hij die de gerechtigheid, zo-even omschreven, aanneemt, heeft vóór alle dingen geloof dat hem persoonlijk deze gerechtigheid wordt aangeboden. Het is zoals wij lezen in Johannes 10 vers 27: ‘Mijn schapen

horen Mijn stem.’ Zolang een mens niet voor waarachtig kan houden dat hem persoonlijk de gerechtigheid van Christus in de hand is gelegd, wordt aangeboden, geschonken, zolang kan een mens geen oprecht zaligmakend geloof oefenen; hij is een ongelovige. Neemt iemand de gerechtigheid des Heeren aan, dan stemt hij dus toe het aanbod ervan. Hiervan vindt u geschreven in Johannes 3 vers 33: ‘Die Zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld dat God waarachtig is.’ En nu wil hij deze gerechtigheid. Hij had ze nooit gewild, maar nu wil hij deze gerechtigheid. En hij verzaakt zijn eigen gerechtigheid, en omhelst wat hem aangeboden wordt. Hij opent zijn hart ervoor en hij verenigt zich met Hem Die in de belofte des Evangelies met de gerechtigheid wordt aangeboden, zodat tussen Hem en de Heere Jezus Christus de allernauwste, de allerinnigste vereniging tot stand komt. En het is uit kracht van deze vereniging, dat nu deze gelovige zich bevindt in de gemeenschap Gods, in de gemeenschap des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes.

‘Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij dan der schriftgeleerden en der farizeeën, gij zult in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.’ Onder het Koninkrijk der hemelen hebben wij niets anders te verstaan dan de staat van een mens waarin hij geniet de gunst Gods en geregeerd wordt door God. Deze staat zal men kunnen onderscheiden in twee trappen. Men spreekt over een staat der genade en een staat der heerlijkheid. De staat der genade is de geestelijke regering van God in het hart door het Woord en de Geest, zodat deze mens met Saulus van Tarsen heeft leren bidden: ‘Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?’ (Hand. 9:6). En de staat der heerlijkheid is de genieting van de onmiddellijke (dus niet door het geloof) gemeenschap Gods in Jezus Christus in de hemel. Het ingaan in het Koninkrijk der hemelen is het zalig worden. En op welke wijze dit geschiedt, hebben wij u met korte woorden gezegd.

‘Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij dan der schriftgeleerden en der farizeeën, gij zult in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.’ Dus er zal geen sprake van zijn, zo is de bedoeling van de Heere Jezus Christus, dat ooit iemand in de hemel zal komen, die niet bekleed is met de gerechtigheid en versierd is met de Geest van Jezus Christus. Want, let wel, waar de gerechtigheid van Jezus Christus is, daar is ook Zijn Geest.

Gezongen: Psalm 113:3 en 4.

Wij zijn, mijn zeer geachte toehoorders, van mening dat wij minder ver van de farizeeën en schriftgeleerden af staan dan men denkt. Wij zeggen dat het goed is om zich te zetten onder het geklank van Gods Getuigenis. Maar doen wij dat met opening van ons hart? Wij menen dat wij onze ouders moeten gehoorzamen. Maar brengen wij onze gehoorzaamheid in Jezus Christus, zoals de apostel Paulus zegt: ‘Gij kinderen, zijt uw ouders gehoorzaam in den Heere’ (Ef. 6:1). Wij zijn allen overtuigd dat ons geboden wordt om het aangezicht Gods te zoeken. Maar verenigen wij deze werkzaamheid met het buigen van de knieën des harten? Ook ónze gerechtigheid is een uitwendige gerechtigheid. God wordt ook door óns niet gekend. En dan spreekt het wel vanzelf dat wij ook het rechte inzicht niet hebben in onszelf. Want kennis Gods en zelfkennis zijn wel twee onderscheiden dingen, maar zij worden altijd bij elkander gevonden. De Heere Jezus Christus is een onbekende God. Wie van ons zou kunnen verhalen hoe de Heere Jezus Christus hem verschenen is, en wat deze verschijning in zijn hart en in zijn leven heeft teweeggebracht? Toch is menigeen van gedachte dat hij zalig zal worden, althans hij heeft er een hoop op, zonder verandering van hart en staat. Maar, toehoorders, de Heere Jezus heeft ons heel anders geleerd. Dit blijkt uit de tekst waarvan wij een korte verklaring gegeven hebben. Hij heeft ons gezegd dat Zijn gerechtigheid voor ons noodzakelijk is, en dat wij alleen dán zalig zullen worden, wanneer deze gerechtigheid in ons bezit is gekomen. Wij moeten ook nieuwe mensen zijn, en daartoe is het noodzakelijk dat wij de Heilige Geest hebben. Want zal iemand een nieuw mens wezen, zo moet hij opnieuw geschapen zijn. ‘Wij zijn Zijn maaksel,’ zegt de apostel Paulus, ‘geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen’ (Ef. 2:10). En de Heere Jezus spreekt van wedergeboorte en van geboorte uit God. Nog eens, let op het woordje *‘tenzij’*. Niemand zal in het Koninkrijk der hemelen ingaan, wanneer hij niet in het bezit is van het bruiloftskleed, dat is dus de gerechtigheid en de Geest van de Heere Jezus Christus.

Wanneer er onder ons gevonden worden die een meer dan gewone belangstelling voor deze dingen hebben – dat is op zichzelf al iets bijzonders; belangstelling, dat is een sterke drang des harten om het te weten te mogen komen – wanneer er zulken onder ons gevonden worden, en dezen zouden vragen of er enige aanwijzing zou kunnen worden

gedaan, dan zouden wij dezen graag het volgende antwoord willen geven: Begin met te kennen uw hart, uw leven, uw val. Dit moet noodzakelijk het begin wezen. Want gaat het in de verdere zaken niet goed, dan ligt daarvan de oorzaak in het gebrek in de overtuiging en de ontdekking. Voordat iemand met Christus en Zijn gerechtigheid werkzaam kan zijn, moet hij aan de grond zijn gekomen, hij moet door alles heen gezakt zijn, en dan niets meer hebben dan schuld en zonde. Het is de ontzaglijke ellende van vele mensen in deze tijd dat zij wat vergaren, en nu hopen zij op grond daarvan zalig te worden. Maar het eerste woord van de Heere Jezus in de bergrede luidt: 'Zalig zijn de armen van geest' (Matth. 5:3). Een uitverkorene kan niet vergaren, omdat hij niets heeft. En dat wordt hem geleerd. Dan komt Christus in de plaats van alles. Als u dit verstaat, dan hebt u enig onderwijs van de Heilige Geest ontvangen.

Wij raden dezulken aan om ernstig de Wet Gods te onderzoeken. De Wet heeft een eis en een vloek, en deze beide zaken moeten diep overdacht worden. Dat u nog onbekeerd zijt, is dat niet voor een groot deel hieraan te wijten, dat u de dingen van het Koninkrijk Gods niet diep genoeg overdenkt en er dus niet de rechte belangstelling voor hebt?

Men moet, zo raden wij u verder aan, gebruik maken van de prediking. Ik hoef u niet te zeggen dat ik hiermee niet wil hebben dat u naar de kerk gaat. U moet niet van *iedere* prediking gebruik maken. Christus heeft de farizeeën en wetgeleerden onder het oog gebracht dat hun leer niet deugde. U moet gebruik maken van de prediking waarin een helder onderscheid wordt gemaakt tussen de Wet en het Evangelie. Wanneer dit in een prediking niet geschiedt, dan is zij enkel verwarring en uiterst gevaarlijk, zeer misleidend. Er moet onderscheid gemaakt worden tussen de Wet en het Evangelie. En dit onderscheid kan nooit scherp genoeg gesteld worden.

Wij raden aan om nauw acht te geven op zijn binnenste. Wanneer men dit mag doen, dan zal men altijd vinden dat men ziet waar men is. Daar komt het op aan. Wanneer een mens bearbeid wordt, dan krijgt hij de heenwijzing naar het gemis. Dat is doorgaans een bewijs dat het goed is. Want wanneer ontvangen wij het? Wanneer wij er helemaal uitvallen.

Wij raden aan dat men zijn onmacht leert kennen, zijn volstreckte machteloosheid. Ik wijs hier op de belijdenis, waar wij de woorden vinden: 'onbekwaam tot enig goed', en: 'wij maken ook de schuld nog dagelijks meerder' (Heid. Cat. vr. 8 en antw. 13). Deze zaken moet men leren.

Sta er naar.

Wij raden aan om de sterkte van God aan te grijpen, dat is de Heere Jezus Christus, om zich als het ware te slingeren om de Heere Jezus zoals Jakob dit gedaan heeft (om maar één naam te noemen) aan de beek Jab-bok: 'Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent' (Gen. 32:26).

Wij raden aan om zich in Christus Jezus met God te verzoenen, de Heilige Geest uit de volheid van de Heere Jezus aan te nemen en door Deze zich te laten wederbaren, te laten vernieuwen. Wij raden aan om zich te bekeren tot God.

Wanneer wij zo spreken, dan vergeten wij niet dat het alles het werk is van de Heilige Geest. Maar daar wij allen redelijke schepselen zijn, mogen en moeten wij zo tot u spreken.

Wanneer gij nu het oneindige voorrecht hebt dat God u gebracht heeft tot Zichzelf, dan weet u dat u geen enkele reden hebt om u te verhovaardigen. Want al wat u bezit, dat hebt u van een Ander ontvangen. 'En zo gij het ook ontvangen hebt, wat roemt gij', zegt de apostel Paulus, 'alsof gij het niet ontvangen hadt?' (1 Kor. 4:7).

Wij binden u op het hart om te ijveren naar een sterk geloof. Het is de grootste weldaad die aan uw gezin, ouders, vrienden of volk kan bewezen worden, dat gij, het waarachtig geloof bezittende, het ook uitlegt. Hieraan heeft ons volk behoefte. Wij worden bedreigd door twee grootmachten: de grootmacht van het communisme en de grootmacht van de Roomse kerk. Gij zult alleen door dit alles kunnen heenkomen, wanneer u een waarachtig geloof hebt, wanneer God u gesteld heeft in de rij die wij vinden in Hebréeën 11: 'Door het geloof...; door het geloof...' Nog eens, dat is de grootste weldaad die gij kunt bewijzen aan de uwen en aan ons volk, wanneer gij u door de Heere laat in staat stellen om het geloof te verklaren, te belijden.

Wanneer gij het onbeschrijfelijke voorrecht hebt van gebracht te zijn tot de gemeenschap Gods, zie dan toe dat Gij wandelt waardiglijk de dingen die u geschonken zijn. Kleef de Heere aan en volg Hem door het bezaaide en door het onbezaaide.

Amen.

Gebed:

Heere, dat wij U dankbaar zijn mochten voor deze ogenblikken,

waarin Gij ons nog deedt horen wat Gij gepredikt hebt toen Gij U op aarde bevondt: 'Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij dan der schriftgeleerden en der farizeeën, gij zult in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.' Gij hebt Uw gerechtigheid verworven en ze ons laten aanbieden. Leer ons met deze aanbieding werkzaam zijn. Bewaar er ons voor te denken dat een geloof dat uit deze aanbieding niet leerde werkzaam te zijn, ook nog een goed geloof zou wezen.

Heere, vergeef al het zondige dat er in de prediking was, en ook het zondige dat er in het hart was. En ach, laat het tot zegen wezen, het dopen en het prediken beide. Hoe groot is het om van U gezegend te wezen! Nee, dit is niet alleen groot, het is niet uit te drukken. Gezegend te zijn van U met Uw gunst en goedheid, met Uw genade en liefde, gezegend te zijn met wederliefde en met lust om te gehoorzamen. Ach, doe ons veel deze dingen overdenken, diep overdenken. En laat ons, zo wij in het gemis ervan ons bevinden, ons voorgenomen hebben om niet meer te rusten, voordat het enige nodige ons eeuwig en algenoegzaam deel is geworden.

Amen.

Gezongen: Lofzang van Simeon.

Predikatie over Lukas 23:39, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 14 maart 1943 te Den Haag

Gezongen: Psalm 22:1, 2 en 3.

Gelezen: De Twaalf artikelen des geloofs; Lukas 23:33-48.

Gebed:

Dit, algenoegzaam en aanbiddelijk Opperwezen, zal dan in de toekomst worden gehoord: 'Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig.' Want Uw Getuigenis zegt het: 'Alle oog zal Hem zien, ook degenen die Hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven.' Dat dit voor ons niet mocht bewaard blijven voor het hierna maals en voor Uw wederkomst op de wolken des hemels, maar dat wij dit nu reeds mogen gezien hebben en gezegd, of dat wij het spoedig, vóór het te laat is, vóór het voor eeuwig te laat is, mogen zien en beken-

nen. Want zonder dit blijven wij staan in onze vermeende rechten, en het is in de grond niets anders dan de handhaving van onszelf tegenover U. En wie heeft zich tegen U verhard en vrede gehad?

Door Uw goedheid zijn wij nog weer hier tezamen. Doe ons zeggen wat waarachtig is en wat strekt tot eer van U, en wat zou kunnen dienen tot heil van onze onsterfelijke ziel. Laat het naar Uw Woord mogen zijn, en doe het ons aannemen, verstaan en voor waarachtig houden, opdat dit de enige grondslag moge zijn van onze ganse hoop, zo in betrekking tot dit leven als in betrekking tot het toekomstige leven.

Wil in het gericht met ons niet treden. Wil ons aanzien en gedenken in Hem in Wie het U behaagd heeft de wereld met Uzelf te verzoenen.

Zegen en sterk Uw Kerk over de ganse aarde, en doe haar U volgen met blijmoedigheid en overgave des harten. Het is immers goed wanneer wij ons bevinden mogen in de rechte wegen, in de weg der waarheid, der gerechtigheid en des levens.

Amen.

Wij wensden verder te gaan met de bespreking van het woord waarbij wij vanmorgen reeds uw aandacht bepaalden,* Lukas 23 het 39e vers:

‘En een van de kwaaddoeners, die gehangen waren, lasterde Hem, zeggende: Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelven en ons.’

Gezongen: Psalm 69:1 en 2.

Evenals alles wat betrekking heeft op het lijden en sterven en de herrijzenis van de Heere Jezus Christus, is ook het hangen van de Heiland tussen twee moordenaren aan een kruishout voorspeld. Jesaja, die wel eens genoemd wordt de koning der profeten, heeft het immers gezegd dat dit zou gebeuren. In Jesaja 53 vers 12 vinden wij: ‘En Hij is met de overtreders geteld geweest.’ Misschien vindt U het niet onaangenaam wanneer wij met elkander ons in de weg stellen over dit woord gedurende enige ogenblikken na te denken.

---

* Deze predikatie is niet beschikbaar.

‘Hij is met de overtreders geteld geweest.’ De Heere Jezus Christus had Zelf geen zonden, kón ook geen zonden hebben, want Hij was waarachtig God en Hij was de Zoon van God. En: ‘God is een Licht, en gans geen duisternis is in Hem’ (1 Joh. 1:5). Niet alleen heeft God geen zonden. Hij haat ook de zonden en Hij straft de zonden. Er is in Hem een verschrikkelijke actie tegen de zonden, want Hij is een heilig God, en omdat Hij heilig is, is Hij ook rechtvaardig. Nu was de Heere Jezus behalve waarachtig God ook waarachtig Mens, een mens als ik en u. Maar dan niet zoals ik en u, een zondig mens. Hij heeft dat Zelf uitgesproken en gezegd: ‘Wie van u overtuigt Mij van zonde?’ (Joh. 8:46). Hij zocht God, en de mens die dat doet, is rechtvaardig. Hij heeft God gezocht van stap tot stap, elk ogenblik van Zijn leven, en nooit is Hij hiervan afgeweken.

Maar, toehoorders, Hij is voor een overtreder gehouden! Wie heeft dat dan gedaan? Wie heeft Hem voor een overtreder gehouden? Ja, het antwoord op deze vraag is wel van zo grote betekenis, en zo rijk aan inhoud, dat ik niet weet of er nog een antwoord, zo rijk, kan worden gevonden. Voor een overtreder is Hij gehouden door God Zelf, door Zijn Vader. De zonden van de wereld – en de wereld heeft er wat; ik kan mijn zonden niet tellen en u kunt dit ook niet – de zonden niet van een persoon of familie, niet van een stad of land, maar de zonden van de gehele wereld zijn Hem toegerekend. Wij kunnen ons dat niet indenken. Nee, er is niet veel dat wij ons indenken kunnen, maar als God ons het geloof geeft, dan doet Hij het ons geloven. De zonden van de wereld zijn de Heere Jezus Christus toegerekend, toegerekend door God. De zonde van Adam is ons toegerekend, maar de zonden van de gehele wereld zijn Christus Jezus toegerekend. En zo komt het dat men weleens gezegd heeft dat de Heere Jezus was de grootste zondaar van alle zondaren. Dat is ook goed gezegd, maar men moet het recht verstaan. Want van Zichzelf had Hij geen zonden, maar dáárom is Hij geweest de grootste zondaar, omdat Hem de zonden van de wereld zijn toegerekend. Ik weet niet of u dit tot troost is. Ik weet wel dat, zo u ooit getroost zult zijn, het hierdoor moet wezen. Want ik zou niet weten hoe wij op een andere manier getroost zouden kunnen zijn.

Ik had gisteren een blaadje in mijn handen dat men mij gegeven had. Het was een blaadje van mensen die zich noemen: vrijzinnige protestan-

ten. Daarin las ik een enkel woord. Het ging over dit woord: 'Wie den wil Gods doet, die is Mijn broeder en Mijn zuster en moeder' (Mark. 3:35). En er werd gezegd: 'Dus komt het er op aan dat men de wil Gods doet.' En daar zat ik, en zoals ik daar zat, zo zou de gehele wereld gezeten hebben: 'Wat is de wil Gods, en als ik nu de wil Gods niet doe, wat dan?' Zie, toehoorders, waarachtige troost is in de gehele wereld niet te vinden. Om waarachtig getroost te zijn en gesterkt te wezen, moet men aan het kruis gebracht zijn, aan het kruis van de Heere Jezus Christus. Nu moet ons geleerd, gegeven zijn om het bloed, daar gestort, te brengen tot onze consciëntie. Wij weten toch allen wel van een consciëntie af, en wij weten toch ook wel dat onze consciëntie ons onrust veroorzaakt, want wij hebben de wil van God niet gedaan. Ik niet, maar u ook niet, en geen mens in de wereld. Nu is de consciëntie onrustig, o zo onrustig. Vooral is zij onrustig wanneer een mens zich in moeilijke omstandigheden bevindt, en wanneer hem zo voor en na de dingen ontvallen.

En moet dat nu anders worden? Of moeten wij maar met zo'n consciëntie sterven? Nee, dat niet. Maar hoe moet dat dan anders worden? Dat heb ik u nu gezegd. Men moet daarvoor gebracht zijn tot het kruis van Christus en tot Christus Zelf. En het bloed dat door Hem gestort is in Gethsémané en op Golgotha, moet gebracht worden op onze consciëntie. Misschien denkt u: ja, maar ik weet niet wat dat is. Dat weet u ook niet, als het u niet geleerd is. Ik kan u dat niet leren, en er is niemand onder de mensen die dit kan. Maar God kan het u wel leren, en het wordt u geleerd of het is u geleerd, als u het geloof geschonken is. Dit is de werking van het geloof. Het geloof heeft andere werkingen ook, maar dit is er één van, en wel de eerste. Het geloof grijpt het bloed van Christus aan, en brengt het tot de consciëntie. Dit is het enige middel van redding, want als het geloof dit gedaan heeft, dan is ineens alles omgekeerd. Dan is er geen toorn meer bij God, en geen beschuldiging meer bij ons. Dan is het vrede, de vrede waarvan in Bethlehems velden gezongen is: 'Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen' (Luk. 2:14). En die vrede op aarde is de nederdaling van de hemel in het hart van de mens wiens consciëntie besprengd is met het bloed van de Heere Jezus Christus. Als u kunt, onthoud dit, en rust niet voordat u er ondervinding van hebt. Want ik heb u weleens gezegd, en vóór acht dagen ook nog, dat wanneer een mens tot Christus

gebracht is – dat is een werk Gods – dat hij dan onmiddellijk, gebracht tot Christus, in Christus met God verzoend werd. Dat is wat ik u daar noemde: met God verzoend.

Wie dat doorleeft, hem is het als had hij het bloed van Christus niet alleen op zijn consciëntie, maar ook onder zijn gehemelte. Dat is geen valse mystiek, maar dat is de waarheid: als had hij het bloed des Heeren onder zijn gehemelte. En nu hebt u weleens gelezen: zien en smaken, of proeven, dat de Heere goed is (Ps. 34:9). Nu, dit is dat proeven of smaken, als een mens het bloed des Heeren onder zijn gehemelte heeft. Dan smaakt hij dat de Heere goed is. Zult u nu niet meer zo spoedig zeggen dat God goed is? Want u meent daar niets van. Dat is alles inbeelding. Dat is maar zo'n oppervlakkigheidje van ons. Dat waagt een mens maar te zeggen, zoals hij zoveel waagt. Te kunnen zeggen dat God goed is, dat is wel zo'n wonder. En men kan het zeggen als men het bloed des Heeren onder zijn gehemelte heeft.

In de tweede plaats is Christus voor een overtreder gehouden en er onder geteld, door ons, door het Joodse volk, door de leidlieden van dat volk, dus door Kajafas, door Annas en de sanhedristen. Al deze mensen hebben Christus voor een overtreder gehouden. Misschien denkt u: 'Als ik daar goed over nadenk, dan moet ik zeggen dat ik het niet begrijp, want zij zagen toch allen dat hij geen overtreder was.' Wel, toehoorders, u moet niet denken dat wij de werkelijkheid tot ons laten spreken. Dacht u dat? Wij laten de werkelijkheid niet tot ons spreken. Wij laten niets en niemand aan het woord, alleen onszelf. Als u kunt, sta er eens bij stil. Wij laten de werkelijkheid niet spreken. Wij laten onszelf aan het woord. Wat *wij* zeggen, is waar, moet waar zijn. Ik kan er u niets anders van zeggen, dit moet begrepen worden. Want de waarheid interesseert een mens in het geheel niet. Ik heb u vanmorgen gezegd: De waarheid is het verschrikkelijkste monster onder de mensenkinderen. Daarvoor gaat ieder op de loop. Als hij kan, dan doodt hij de waarheid. Dit moet u maar voor waarachtig houden, als het u gegeven wordt. En nu hadden deze mensen vastgesteld dat er onder al het volk niet zo'n gevaarlijk mens was als de Heere Jezus Christus. Zo leest u immers in de Evangelien: 'Het is ons nut dat één Mens sterve voor het volk, en het gehele volk niet verloren ga' (Joh. 11:50).

Misschien denkt u: 'Maar ik geloof niet dat ik er zo over denk.' Als de Heere Jezus eens hier was, in ons midden – u is van gedachte, nietwaar,

dat u Hem niet alleen geen kwaad zou doen, maar dat u alle achting voor Hem zou hebben en dat u Hem zoeken zou, enzovoort. Maar als u geloofde, dan zou u anders denken. En nu moeten wij dit leren, dat wanneer een mens gelooft, hij dan alles anders ziet. U ziet op het ogenblik de dingen zo en zo. U moet – hierop moet ik u nog even wijzen – mij niet naspreken, de Bijbel moet u ook niet naspreken, wel geloven, maar niet naspreken. Als u nu niets naspreekt wat betrekking heeft op de waarheid, maar uit uw hart spreekt – en u moet zien dat u uw hart leert kennen – dan hebt u een beschouwing van de dingen, zo en zo. Nu, wanneer nu het geloof komt, dan hebt u van deze beschouwing niets meer overgehouden. Het is dan alles te gronde gegaan, en u hebt een heel andere beschouwing of overtuiging. Dat is het geloof.

Als een mens kan zeggen: ‘Nu zie ik dat ik mij in elk opzicht bedrogen heb, en voor eeuwig bedrogen zou hebben’, dan is dat een teken dat hem het waarachtige licht, het licht der waarheid, geschonken is. Dat is het geloof. Zo zegt de apostel Paulus: ‘Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden’ (2 Kor. 5:17). Wat een woord!

Er is in mijn leven een tijd geweest dat ik tot het Opperwezen zei: ‘Heere, Gij weet toch, Gij kent toch al mijn begeren.’ En ik dacht waarlijk dat het echt was, want ik was dag en nacht met de dingen bezig. Ik dacht dat het echt was, en het was niet echt. Het was zelfbedrog. Maar hoe komt een mens er nu achter dat dat zelfbedrog is? Hoe leert hij dat nu verstaan? Het was waarlijk zo voor mijn gevoel en waarneming en gedachten, dat het verlies van wat ook, van het beste, het schoonste, het liefste, het grootste, voor mij een bagatel was vergeleken bij het gemis van God. En nu vergist een mens zich zo. En daarvan kan hij niet overtuigd worden. Toch moet hij er van overtuigd zijn. Nu kan alleen God dat doen. Hoe doet God dit? Dit doet Hij door Zichzelf te openbaren in Jezus Christus, in de Wet en in het Evangelie. Door zulk een openbaring ontvangt een mens het geloof, het *waarachtig* geloof, want ieder mens heeft een geloof. Ik had ook een geloof, maar dat was een waangelooft. En zoiets bezit u ook. Dus de mens heeft een geloof, maar dat is geen recht geloof.

Het rechte geloof ontvangt een mens als God Zich openbaart. Er is in eeuwigheid geen mogelijkheid dat een mens een waarachtig geloof zou

kunnen ontvangen, of God moet Zich openbaren. Al leefde u ook honderd jaar, en u besteedde deze jaren nagenoeg geheel in het zoeken van de geestelijke dingen, om het zo eens uit te drukken, dan zou u toch geen geloof deelachtig worden in deze weg. Waarachtig geloof wordt een mens alleen deelachtig waar Zich God zoals Hij is, als drie-enig God, Vader, Zoon en Heilige Geest, in het hart openbaart. Als God Zich openbaart, dan doet Hij dit altijd zoals Hij is, als een drie-enig God, en dan ontstaat het geloof. Hierdoor zien wij nu dat alles anders is dan wij hebben gedacht. Dit is de grote verandering in het leven van de mens in wie deze verandering wordt gewerkt. Als u het geloof ontvangen hebt, dan bent u veranderd.

Dit is de wedergeboorte, die, zoals u altijd door mij is gezegd, volgt in orde – niet in tijd, in orde – op de verzoening met God of de rechtvaardigmaking door God. Zij volgt altijd, zij is er nooit vóórdát wat ik u noemde er is. Maar als de rechtvaardigmaking er is, dan komt ook de wedergeboorte. Dat is de oprichting van het beeld Gods in onze ziel.

Dus, nu hebben wij Hem Die met de Vader en de Heilige Geest de Wet gegeven heeft, geschreven heeft in het hart, gegeven heeft op de berg Sinai, wij die de Wet hebben overtreden met gedachten, woorden en werken, wij hebben Hem onder de overtreders geteld. Wat zegt u daarvan? Wat heeft nu de mens voor kennis van Wet en genade, van zonde en van Evangelie? De mens heeft daar geen kennis van. Moeilijk voor u om aan te nemen, nietwaar? U leest in de Bijbel, en u leest daar van de Heere Jezus, van geloof en vergeving der zonden, en u komt in de kerk, en daar hoort u hetzelfde in de prediking. En wat zegt u nu? ‘Daar is de waarheid’, zegt u. Juist, en u vergist u. Het kan zijn dat de woorden tekenen van de waarheid zijn, maar de woorden zijn de waarheid niet. En dat ziet u niet. Zo houdt u de tekenen van de waarheid voor de waarheid. Maar de waarheid zelf ziet u niet, en zo vergist u zich. Dat is nu het gevaar van te zitten onder de prediking waar dat niet wordt aangegeven. Vandaag is weer op duizenden plaatsen kerk gehouden. En misschien is op sommige plaatsen waarheid gepredikt, maar als er nu ook niet gezegd is: ‘Ja, maar nu meent u dat u de waarheid gehoord hebt, maar u vergist u. U hebt de waarheid niet gehoord, niet gehoord en niet gezien. Behalve natuurlijk wanneer het u gegaan is zoals het Lydia eens ging. Er staat dat de Heere haar hart opende. Toen heeft Lydia wel gemerkt wat er gebeur-

de. Maar als dat nu niet gebeurd is, dan hebt u de waarheid niet gezien en gehoord.' Als dat nu niet gezegd wordt, dan loopt een mens weer weg met een waan: 'Hij hoort de waarheid zo graag', nog een klein stapje verder: 'Hij heeft de waarheid lief', nog een stapje verder: 'Hij heeft de beginselen van de waarheid.' En wie is hier tenslotte de prediker? De prediker is hier de vorst der duisternis. Want wat u gezegd moest worden, dat wordt niet gezegd. En de mens weet het van zichzelf niet en bedriegt zichzelf. Nu hoeft u maar een stap buiten de deur te gaan, en u vindt het overal. Zij stellen vast: 'Dat is de waarheid', of: 'Zo is het in de werkelijkheid.' De waarheid zelf laten zij niet spreken. Nu is *dit* het geloof: dat wij onderworpen zijn aan God, onder Hem liggen, verloren in onze zonden; onder Hem liggen, en als God ons dan zegt wat de waarheid is, dan verstaan wij de waarheid, en nooit een ogenblik eerder.

Dus zó zijn wij het spoor bijster, zó zijn wij de plank mis, dat wij, die de Wet overtreden hebben, Hem Die de Wet gegeven heeft, voor een overtreder houden en gehouden hebben. God is de zondaar en wij zijn de rechtvaardigen. En als u dit nu met aandacht gevolgd hebt, en als het het Opperwezen behagen mocht u enig licht in deze dingen te geven, dan zou u beginnen te zien van welk een wijde omtrek en ontzaglijke diepte het woord 'zondaar' is. Dat moeten wij nu geworden zijn en blijven: zondaar. U kunt nooit te weten komen wat een zondaar is. Als u iemand dronken ziet, of iemand heeft een moord begaan, dan denkt u dat u weet dat dat zonde is. En dat is ook zonde. Maar u blijft staan bij het uiterlijke. Wat zonde is en een zondaar, dat weet u niet en zult u nooit te weten komen, behalve wanneer God Zich in u openbaart, in Zijn Wet en in Zijn Evangelie. En alleen zulk een zondaar, een mens dus die door God tot een zondaar gemaakt is, die in staat is, in staat wordt gesteld om met het Evangelie, met Christus, met de genade Gods werkzaam te zijn, weet wat zonde is. Deze werkzaamheid is een uitgaan uit onszelf, een zodanig uitgaan uit onszelf dat wij overgaan in God in Christus. Dat is het eerste. En het tweede is dat wij bij de aanschouwing Gods worden vernieuwd naar het beeld van God. Dan ontvangt hij wat Christus heeft, en dat is gerechtigheid. En Christus ontvangt wat Hij niet heeft, en dat is zonde. Dat is de ruil die moet plaatshebben, en hiervan vinden wij dan in 2 Korinthe 5 vers 21 het juiste woord: 'Want Dien Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij

zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.'

Ik hoop dat deze dingen een zodanige slagorde hebben, dat u rust noch duur hebt voordat u ze doorleefd hebt. Want u moet een indruk hebben dat dit de waarheid is. En naarmate u deze indruk hebt, naar die mate moet u rust noch duur hebben, omdat u dat mist. En dit moet blijven en moest eigenlijk gekomen zijn bij de eerste aanraking met de waarheid. Dat moet blijven en nooit meer overgaan totdat u rust gevonden hebt. Gaat het weer over, dan is u er slechter aan toe dan u was voordat u de indruk kreeg. Dat moet blijven tot u kunt zeggen: 'Ik heb gevonden', dat is: 'Ik ben gevonden.' Wat dat betekent, dat zult u dan wel te weten zijn gekomen en steeds meer te weten komen.

Amen.

Gebed:

En daar zou U dan de eer van ontvangen, Heere. Want niets van de waarheid wordt in ons gevonden. Onze consciëntie hebben wij van U, dat wordt bij ons gevonden, maar een ware, zaligmakende kennis van U, liefde tot de waarheid, deze zaken ontbreken ons ten enenmale. Wij zijn er op uit om dingen die niets zijn hiervoor in de plaats te stellen. Zo heeft de een dit, en een ander dat, een derde iets anders, en een vierde weer iets anders, en tenslotte elk mens iets, zoals het in Uw Woord wordt gezegd: 'Er is een weg die iemand recht schijnt, maar het laatste van dien zijn wegen des doods.' Niemand kan ons hier helpen, niemand kan ons redden uit deze verwarring, halen uit deze put, maar U kunt het. Heere, betoon Uw kracht, openbaar Uw arm, verheerlijk Uzelf in dit werk, voor het eerst of bij vernieuwing. Leer ons dan Uw lijden en sterven, met de daarop gevolgde verhoging die Gij thans geniet, recht kennen, aandachtig beschouwen. Laat deze beschouwing de gewenste vrucht, gezegende gevolgen hebben, opdat wij waarlijk mogen instemmen met het woord van de psalmdichter, en zeggen: 'U zoekt mijn hart; mijn oog blijft op U staren.' Geborgen zullen wij dan zijn in alle nood en in elke omstandigheid, in iedere moeilijkheid van het leven, ook in ons laatste ogenblik. Zonder troost zullen wij dan niet sterven.

Amen.

Gezongen: Psalm 119:8 en 9.

Laatste preek uitgesproken door dr. H.F. Kohlbrugge op 29 november 1874 te Elberfeld

Gezongen: Psalm 28:4, 5 en 6.

Onze tekstwoorden vinden we in de psalm die we zojuist met elkaar gezongen hebben. In de Bijbel luiden de woorden aldus, Psalm 28 vers 6 en 7:

‘Geloofd zij de HEERE, want Hij heeft de stem mijner smekingén geboord. De HEERE is mijn Sterkte en mijn Schild, op Hem heeft mijn hart vertrouwd en ik ben geholpen; dies springt mijn hart van vreugde, en ik zal Hem met mijn gezang loven’ (vertaling Luther: ‘ik zal Hem danken met mijn lied’).

En vers 8 en 9:

‘De HEERE is hunlieder Sterkte, en Hij is de Sterkheid der verlossingen Zijns gezalfden. Verlos Uw volk en zegen Uw erve, en weid hen, en verheffen tot in der eeuwigheid.’

Mijn geliefden, wij hebben eigenlijk te veel goede dingen, en zo komt het dat we er geen gebruik van weten te maken, dat we het geheel verbrokkelen en van een grote hoop iets kleins maken – en dan hebben we uiteindelijk niets. Als je oud bent, ben je koud, en dan doet een beetje vuur een arme, oude, koude man goed. Als een mens in nood is, is hij vaak zo blind, dat hij niets ziet dan alleen maar de nood, de Helper is evenwel helemaal verdwenen. Als een mens in zijn eer en goede naam wordt aangetast, laat hij zich neerslaan en kan hij, midden onder zijn vijanden, niet met opgeheven hoofd voortgaan. Ik vind het daarom heel heilzaam voor ons allen, en ik vind het ook een grote weldaad, dat wanneer wij de put weliswaar vol water en het huis vol goederen hebben, maar van het grote en vele helemaal geen gebruik kunnen maken, er dan toch één ding weer in ons opkomt, en dat is: de Heere. Maar dan is het nodig dat wijzelf werkelijk des Heeren zijn, niet met de mond, maar met

de belijdenis van het hart. Dat wij dus des Heeren geworden zijn, niet omdat de catechismus het zegt, maar omdat de genade ons ten deel gevallen is dat wij de Heere gezocht en de Heere gevonden hebben. Als u de Heere gevonden hebt, zult u ondervinden dat hoe verder u komt, alles ons ontvalt. Dan doet een oude en koude man een beetje vuur goed, dat hij namelijk daar zal komen waar de Naam des Heeren aange-roepen wordt, dat hij zich in het gezelschap bevindt van degenen in wier hart gebaande wegen zijn, dat hij zijn Hogepriester zal horen, zoals Deze het heiligdom binnengaat met Zijn gouden schelletjes (Ex. 28:33-35).

Als iemand zo alles kan ontvallen, zullen we dan niet denken aan de daden Gods: wat Hij aan ons heeft gedaan, wat Hij voor ons heeft gedaan, wat Hij in ons heeft gedaan? Dan komt een mens op de goede weg, op de weg waarvan gezegd wordt: Hij laat niet varen de werken Zijner handen, op de weg waarvan gezegd wordt: Hij houdt woord en trouw. Dan wordt een mens opgericht, zodat hij het indachtig wordt: genade was het eerste, genade werd voor en na gevonden, barmhartigheid werd voor en na gevonden, God zag mijn ellende aan en *hoorde mijn stem!* Het is de kunst en de boosaardigheid van de duivel dat hij de genade Gods voor onze ogen verborgen houdt, zodat we slechts zien op de dingen van dit ogenblik, niet op het Woord, niet op de gehele leiding, zoals God leidt. Wie niet let op Gods daden, wordt door God terneergestort.

Wat prijst de Gemeente Gods in God? Kracht heb ik niet om mijzelf te bekeren. Kracht vond ik niet om Gods gebod te bewaren, hoezeer ik dat ook wilde en mijn best deed. Kracht vond ik niet om mij naar God toe te wenden, geen kracht om een enkele zucht te slaken. Kracht vond ik niet om één enkele zonde, een belachelijke zonde, zwak als een spinnenweb, als een draadje dat vergaan is, te verbreken. Kracht vond ik niet om de wereld en haar smaad te weerstaan. En nu, wat prijst de Gemeente in God? Dat het zó helemaal goed was. Want juist daar waar ik zo krachteloos was, heb ik ondervonden dat de Heere de Sterkte van Zijn volk is.

Mijn geliefden, er staat niet dat het volk des Heeren sterk is. En toch is het dat! Het volk des Heeren is niet te overwinnen, het is niet omver te stoten, de wereld kan het niet in de boeien slaan, de hel kan het niet in haar macht krijgen. Maar het is de Heere, Die er vóór staat, Die in Zijn volk is, Die kracht geeft om te doen wat God wil, Die kracht geeft om de sterkte des Heeren aan te grijpen en vrede met Hem te maken. Het is de

Heere, Die door Zijn Heilige Geest in het hart te betuigen geeft: ‘Ik geloof, maar ik word zeer gekweld’ (Ps. 116:10, vertaling Luther).

Zoals de Heere de Sterkte van Zijn volk is, is Hij ook het Schild van Zijn volk. Schapen zijn geschapen om wol te dragen, maar ze zijn niet geschapen om soldaten te zijn. Schapen zijn weerloze dieren. Maar kom niet onder hun pootjes – dan vertrappen ze je! Maar verder kunnen ze zich niet verdedigen. Gods volk staat ieder ogenblik bloot aan de pijlen van de satan. Er is geen lid aan het lichaam waarop de satan niet kan mikken om er zijn pijl op af te schieten, en er is geen omstandigheid, geen gebeurtenis, ze moge heten zo ze wil, die *niet* geschikt is om een kind van God te verwonden.

Het is vreemd, maar het is nu eenmaal zo: een ander kan u vertellen wat hem terneergeworpen heeft, u hoort het en denkt bij uzelf: ‘Ach, is het alleen maar dat? Is er bij hem maar zó weinig Goddelijk licht, zó weinig geloof en vertrouwen?’ U hebt gelijk dat u zo oordeelt, maar morgen – pas maar op! – dan zit u er zelf in. En let er dan eens op of u, terwijl die ander één pijl in zijn vlees heeft gekregen, er geen zeven krijgt! En dat gaat zo maar door. De Gemeente prijst echter *dit* in de Heere: alle giftige pijlen worden uitgeblust aan Uw kruis. Er is er Eén in Zijn volk Die waakt voor Zijn volk, Die leeft voor Zijn volk. En die Ene is het Schild van Zijn volk als de duivel alles in het werk stelt om het hart dodelijk te verwonden. Daarom: ‘*De HEERE is mijn Schild.*’

Het hart – uw hart, mijn hart – wat voor hart is dat? Is het een hart dat maakt dat u onverschrokken bent? Is het zo’n hart, dat u van uzelf kunt zeggen dat u een hart hebt om alles te weerstaan wat over u komt? Om alle ellende van dit leven en alle aanvechtingen te kunnen trotseren? Alles is goed als een mens kan hopen, als een mens wat heeft wat aards is en waarop hij hoopt. Vandaag ben ik gezond, en dan hoop ik over tien jaar ook gezond te zijn. Vandaag voel ik me sterk, en dan hoop ik over tien en over twintig jaar ook nog sterk te zijn. Het gaat vandaag alles goed in mijn gezin: ik hoop dat het zo zal blijven en dat er aan mijn welstand niet te wrikken valt.

Maar de Gemeente Gods wordt zover gebracht dat zij op niets meer hoopt; want zij heeft beloften, en die worden allen wáár – door het tegendeel heen. Dan gaat het met de Gemeente voor en na als met Abraham. Hij hoopte tegen hoop op hoop (Rom. 4:18). Ik hoop dus op niets

meer. Het is immers alles ijdelheid! Alles vergaat. Morgen zou het beter moeten worden, maar het wordt niet beter. Met mijn verstand kan ik dus niets meer hopen. Maar het hart, het arme hart, dat wil naar God toe, naar de God van zijn leven. Het arme hart moet zijn God hebben, zijn Heiland, zijn Helper. Hierbeneden is het niet te vinden. Ik heb veel meegemaakt, maar ik moet voort, de eeuwigheid binnen. De ondervindingen die ik heb gehad, geven me op dit ogenblik geen grond. De beloften zijn uitgekomen, ze zijn vervuld, maar ze liggen achter mij, en *ik* moet voort, de eeuwigheid binnen. Dan weet mijn hart van niets anders meer dan van de God voor Wiens aangezicht ik spoedig zal verschijnen – *op Hem hoop ik!*

Wat zal Hij doen, lief kind? Komen zal Hij. Werkelijk? Ja, werkelijk, zoals de profeet zegt: ‘Verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven... maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven’ (Hab. 2:3, 4).

En dus, mijn hart, hoop op de Heere dat Hij zal komen. Heeft Hij dat vaker gedaan, dat Hij vertoefde? Ja, dat is meer dan eens gebeurd, zoals de bruid klaagde: ‘De Bruidegom heeft mij verlaten!’ Toen ging ze alleen de woestijn in, en Hij vertoefde. Maar nooit is Hij te laat gekomen, alleen liep Zijn klok een beetje anders dan de mijne. Kómen zal Hij dus, en dat is de hoop van mijn hart. En dan ben ik geholpen.

Hoe word ik dan geholpen? Dat is nu juist met de verzekering *dat Hij zal komen*. Daarmee word ik geholpen. Met de verzekering dat Hij niet zal uitblijven, dat Hij zal doen zoals Hij gesproken heeft, dat Hij woord en trouw houdt, Zijn verbond nooit en te nimmer kan vergeten, net zomin als Zijn eed; dat alles dus vast en zeker is, niet in het zichtbare, maar in de Borg van het verbond, in de Heere Jezus Christus, en dat het in Hém is dat de Heere heeft gezegd: ‘Waarlijk, zegenende zal Ik u zegenen’ (Gen. 22:17, Hebr. 6:14). Dat is dus: Je zult de vervloeking niet zien, bevend kind, je zult in het gericht niet komen. Je Koning is machtiger dan al je vijanden. Hij is sterk, om als Herder met je mee te gaan, als je betuigt: ‘De HEERE is mijn Herder’, om mee te gaan door het duistere dal en je daar met Zijn staf te troosten (Ps. 23:1, 4).

Dat maakt het hart blij. Dat maakt het hart goedsmoeds, zodat een mens wel tegen zichzelf zou willen zeggen: ‘Ik kan niet begrijpen dat ik nog zo blij ben!’ Ja, hierbeneden is niets wat zó blij kan maken als nu

juist de Heere en Zijn toezegging. Dan heeft een mens wel alle reden om Hem te danken, zoals de Gemeente zegt: *'Ik zal Hem danken met mijn lied.'* Danken is: blijven erkennen, aan zijn God gedenken. En dan gaat het zo: 'Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven (vertaling Luther: danken); Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God' (Ps. 42:12).

'Ik zal Hem danken met mijn lied.' *'Met mijn lied.'* Wat is dat? Is dat met mijn tong? Nee, dat is met mijn psalm. Wat doet nu de Geest, Die u levend gemaakt heeft? De Geest ontsteekt bijtijds het licht als de nacht komt, en dan ontvangt het herkauwende dier iets om te herkauwen van oude en nieuwe liederen.

Amen.

Gezongen: Psalm 105:2.

Woorden van Luther

'Ik – Christus uw Heiland – wijs u de kortste weg: Kom slechts tot Mij, belijd uw armzalige, verkeerde, verknoeide leven, en dat u een zondaar bent die reeds veroordeeld is. Dit zijn de leerlingen die Ik zoek! Die mensen roep Ik tot Mij. Met mensen die gezond zijn, heb Ik niet van doen. Met rechtvaardigen en vromen heb Ik geen omgang. Mijn Rijk is een Ziekenhuis waar Ikzelf de Arts ben. Daarom, wie gezond wil worden en vrede in zijn geweten en rust voor zijn ziel zoekt, die moet niet overal heenlopen – naar deze of die plaats – hij moet tot Mij komen. Wie van zijn ziekte weet en zijn zondenood voelt, is een goede patiënt voor Mijn ziekenhuis. Wie uit de grond van zijn hart hulp en troost bij Mij zoekt, en gelooft dat Ik hem helpen wil, die zal Ik met blijdschap voor altijd gezond maken, zodat hij nooit meer sterven zal.'

Predigten des Jahres 1527, vgl. WA 23, 691, 9-19